

URDHËR¹

Nr. 867, datë 13.12.2018

PËR MIRATIMIN E RREGULLORES MBI PËRCAKTIMIN E RREGULLAVE TË PËRBASHKËTA PËR PËRDORIMIN FLEKSIBËL TË HAPËSIRËS AJRORE

Në zbatim të nenit 102, pika 4 të Kushtetutës, të nenit 7(ç), të ligjit nr. 10040, datë 22.12.2008, “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, dhe në përputhje me ligjin nr. 9658, datë 18.12.2006, “Për ratifikimin e marrëveshjes shumëpalëshe ndërmjet Komunitetit Evropian dhe shteteve anëtare të tij, Republikës së Shqipërisë, Bosnjës dhe Hercegovinës, Republikës së Bullgarisë, Republikës së Kroacisë, Republikës së Maqedonisë, Republikës së Islandës, Republikës së Malit të Zi, Mbretërisë së Norvegjisë, Republikës së Rumanisë, Republikës së Serbisë dhe Misionit Administrativ të Përkohshëm të Kombeve të Bashkuara në Kosovë, për krijimin e një zone të përbashkët të aviacionit evropian”, ministri i Infrastrukturës dhe Energjisë dhe ministri i Mbrojtjes

URDHËROJNË:

1. Miratimin e rregullores “Mbi përcaktimin e rregullave të përbashkëta për përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore”.
2. Ngarkohet Autoritetit i Aviacionit Civil dhe Komanda e Forcave Ajrore për ndjekjen dhe zbatimin e këtij urdhri.
3. Udhëzimi i ministrit përgjegjës për transportin nr. 10, datë 3.6.2010, “Për rregulloren e përbashkët të përdorimit fleksibël të hapësirës ajrore”, shfuqizohet.
Ky urdhër hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

**MINISTRI I INFRASTRUKTURËS
DHE ENERGJISË
Damian Gjikhuri**

**MINISTRI I MBROJTJES
Olta Xhaçka**

RREGULLORE

MBI PËRCAKTIMIN E RREGULLAVE TË PËRBASHKËTA PËR PËRDORIMIN FLEKSIBËL TË HAPËSIRËS AJRORE

Hyrje

Përdorimi fleksibël i hapësirës ajrore është një koncept i menaxhimit të hapësirës ajrore i përshkruar nga Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil (ICAO) dhe i përpunuar nga Organizata Evropiane për Sigurinë e Lundrimit Ajror (Eurocontrol), sipas të cilit hapësira ajrore nuk duhet të përcaktohet si ose krejtësisht civile apo krejtësisht ushtarake, por duhet konsideruar si një madhësi e vazhduar në të cilën të gjitha kërkesat e përdoruesve duhet të plotësohen deri në maksimumin e mundshëm.

Neni 1 Qëllimi

Qëllimi i kësaj rregulloreje është përcaktimi i rregullave të përbashkëta për përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore.

¹ Ky urdhër përafron Rregulloren e Komisionit Evropian, nr. 2150/2005, datë 23 dhjetor 2005, që parashtron rregullat e përbashkëta për përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore, Fletore Zyrtare BE L.342, datë 24.12.2005.

Neni 2
Fusha e zbatimit

Kjo rregullore përforcon dhe harmonizon aplikimin brenda Qiellit të Vetëm Evropian, të konceptit të përdorimit fleksibël të hapësirës ajrore, siç përcaktohet në udhëzimin e ministrit nr. 5, datë 3.6.2010 “Mbi krijimin e strukturës së Qiellit të Vetëm Evropian (Kuari Rregullator)”, me qëllim për të përcaktuar rregulla dhe procedura sa më efektive koordinimi dhe bashkëpunimi ndërmjet strukturave civile dhe ushtarake përgjegjëse për menaxhimin e trafikut ajror dhe kontrollin e hapësirës ajrore nën përgjegjësinë e Republikës së Shqipërisë.

Neni 3
Përkufizime

1. “Autoriteti i Aviacionit Civil”(AAC), nënkupton autoritetin në fushën e transportit ajror civil në Republikën e Shqipërisë, në varësi të ministrit përgjegjës për transportin, i ngarkuar me funksionet e Autoritetit Kombëtar Mbikëqyrës, sipas udhëzimit të ministrit përgjegjës për transportin nr. 7, datë 3.6.2010 “Mbi organizimin dhe përdorimin e hapësirës ajrore brenda Qiellit të Vetëm Evropian (Rregullore për hapësirën ajrore)”;

2. “Celulë për menaxhimin e hapësirës ajrore” nënkupton një qelizë përgjegjëse për menaxhimin e përditshëm të hapësirës ajrore nën përgjegjësinë e Republikës së Shqipërisë ose bashkë me ndonjë Shtet fqinj;

3. “Hapësirë ajrore ndërkufitare” nënkupton një strukturë e hapësirës ajrore e zgjatur përgjatë kufijve kombëtarë dhe/ose kufijve të rajoneve të informacionit të fluturimit;

4. “Kohë reale” nënkupton kohën aktuale gjatë së cilës ndodh një proces ose një ngjarje;

5. “Koordinim civil-ushtarak” nënkupton koordinimin midis palëve civile dhe ushtarake të autorizuar për të marrë vendime dhe pranuar një drejtim veprimi;

6. “Komanda e Forcave Ajrore (KFA)” nënkupton autoritetin kompetent ushtarak i emëruar nga Ministria e Mbrojtjes, përgjegjës për rregullat dhe standardet e mjeteve ajrore të Forcave të Armatosura;

7. “Korridor fluturimi” nënkupton rrugën e një avionit në ajër, e përcaktuar në tri dimensione;

8. “Kufizim i hapësirës ajrore” nënkupton një vëllim të caktuar të hapësirës ajrore brenda së cilës mund të kryhen në orë të përcaktuara, aktivitete të ndryshme të rrezikshme për fluturimin e avionëve (një “zonë e rrezikshme”); ose hapësira të tilla ajrore të caktuara mbi sipërfaqe toke apo ujërash territoriale të një shteti, brenda të cilave fluturimi i avionëve është i kufizuar sipas kushteve specifike të caktuara (një “zonë e kufizuar”); ose hapësira të tilla ajrore të caktuara mbi sipërfaqe toke apo ujërash territoriale të një shteti, brenda të cilave fluturimi i avionëve është i ndaluar (një “zonë e ndaluar”);

9. “Menaxhimi i Trafikut Ajror (MTA)” përmbledh funksionet e bazuara në tokë (të përbërë nga ATS-ja, ASM-ja, ATFM-ja) dhe në ajër, të nevojshme për të garantuar lëvizjen e sigurt dhe efektive të mjeteve fluturuese gjatë të gjitha fazave të operimit;

10. “Ndarje” nënkupton hapësirën midis avionëve, niveleve ose gjurmëve;

11. “Njësi ushtarake kontrolli” nënkupton çdo njësi fikse apo të lëvizshme ushtarake që drejton trafikun ajror ushtarak dhe/ose ndjek aktivitete të tjera të cilat, për shkak të natyrës së tyre specifike, mund të kërkojnë një rezervim apo kufizim të hapësirës ajrore;

12. “Ofruesi i Shërbimeve të Lundrimit Ajror (OSHLA)” nënkupton një ent publik ose privat, që ofron shërbime të lundrimit ajror, të cilët përcaktohen, certifikohen dhe mbikëqyren nga AAC-ja;

13. “Përdorimi fleksibël i hapësirës ajrore” nënkupton një koncept i menaxhimit të hapësirës ajrore, sipas të cilit hapësira ajrore nuk duhet të përcaktohet si, ose krejtësisht civile, ose krejtësisht ushtarake, por duhet konsideruar si një madhësi e vazhduar në të cilën të gjitha kërkesat e përdoruesve duhet të

plotësohen deri në maksimumin e mundshëm;

14. “Përdorues” nënkupton një mjet ajror civil ose ushtarak që operon në ajër, si edhe çdo palë tjetër që kërkon përdorimin e hapësirës ajrore;

15. “Qëllim fluturimi” nënkupton korridorin e fluturimit dhe të dhënat shoqëruese të fluturimit që përshkruajnë trajektoren e planifikuar të një fluturimi drejt destinacionit të tij, i azhurnueshëm në çdo moment;

16. “Qielli i Vetëm Evropian” është një iniciativë e Komisionit Evropian e cila koordinon projektimin, menaxhimin dhe rregullimin e hapësirës ajrore brenda ZPAE-së, me qëllim organizimin e hapësirës ajrore uniforme me zonat e kontrollit të trafikut ajror, duke siguruar përdorimin e sigurt dhe efikas të hapësirës ajrore dhe sistemin e menaxhimit të trafikut ajror brenda dhe përtej BE-së.

17. “Rezervim i hapësirës ajrore” nënkupton një vëllim të caktuar të hapësirës ajrore i rezervuar përkohësisht për përdorim ekskluziv ose specifik nga kategoritë e përdoruesve;

18. “Sistemi i Menaxhimit të Parrezikshmërisë (SMS)” nënkupton një sistem të dokumentuar për menaxhimin e rreziqeve që integron sistemet operationale dhe teknike me menaxhimin e burimeve financiare dhe njerëzore për të garantuar parrezikshmërinë e aviacionit dhe sigurinë e publikut;

19. “Strukturë e hapësirës ajrore” nënkupton një vëllim të caktuar të hapësirës ajrore i përcaktuar për të garantuar operationin e sigurt dhe optimal të avionit;

20. “Zona e Përbashkët Evropiane e Aviacionit (ZPEA)” nënkupton zonën e përbashkët evropiane të aviacionit, siç është përcaktuar në marrëveshjen shumëpalëshe.

Neni 4

Parimet

Koncepti “përdorim fleksibël i hapësirës ajrore” duhet të udhëhiqet nga parimet e mëposhtme:

a) koordinimi midis autoriteteve civile dhe ushtarake, duhet të organizohet në nivele strategjike, parataktike dhe taktike për të mundësuar përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore nëpërmjet vendosjes së marrëveshjeve dhe procedurave për rritjen e parrezikshmërisë dhe kapacitetit të hapësirës ajrore, dhe përmirësimit të eficiencës dhe fleksibilitetit të operationeve të avionëve;

b) qëndrueshmëria midis menaxhimit të hapësirës ajrore, menaxhimit të lëvizjes së trafikut ajror dhe shërbimeve të trafikut ajror duhet të vendoset dhe ruhet në të tria nivelet e menaxhimit të hapësirës ajrore të renditura në shkronjën “a” të këtij neni për të garantuar, në përfitim të të gjithë përdoruesve, eficiencën në planifikimin, shpërndarjen dhe përdorimin e hapësirës ajrore;

c) rezervimi i hapësirës ajrore për përdorim ekskluziv ose specifik për kategoritë e përdoruesve duhet të jetë e një natyre të përkohshme, e aplikuar vetëm gjatë periudhave të limituara kohore bazuar mbi përdorimin aktual dhe lëshuar sa më shpejt sapo aktiviteti i kryer në këtë hapësirë të ketë mbaruar;

d) AAC-ja dhe KFA-ja duhet të bashkëpunojnë për aplikimin eficient dhe të qëndrueshëm të konceptit të përdorimit fleksibël të hapësirës ajrore përgjatë kufijve kombëtarë dhe/ose kufijve të rajoneve të informacionit të fluturimit dhe në veçanti duhet t’iu adresohet aktivitetëve ndërkufitare. Ky bashkëpunim mbulon të gjitha çështjet përkatëse ligjore, operationale dhe teknike;

e) njësitë dhe përdoruesit e shërbimeve të trafikut ajror duhet ta shfrytëzojnë më së miri hapësirën ajrore në dispozicion.

Neni 5

Menaxhimi strategjik i bashkëpunimit për përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore (niveli 1)

1. AAC-ja dhe KFA-ja kryejnë detyrat e mëposhtme:

a) të garantojnë të gjithë aplikimin e konceptit të përdorimit fleksibël të hapësirës ajrore në një nivel strategjik, parataktik dhe taktik;

b) të shqyrtojnë impaktin reciprok të kërkesave të përdoruesve civil dhe ushtarak në përdorimin e

hapësirës ajrore;

- c) të aprovojnë aktivitete që kërkojnë rezervim apo kufizim të hapësirës ajrore;
 - d) të përcaktojnë strukturat dhe procedurat e përkohshme të hapësirës ajrore për të ofruar mundësi të shumta për rezervimin e hapësirës ajrore dhe rrugë ajrore;
 - e) të vendosin kritere dhe procedura për krijimin dhe përdorimin e limiteve të përshtatshëm horizontal dhe vertikal të hapësirës ajrore të kërkuar për të rregulluar variantet e ndryshme të korridoreve të fluturimit dhe ndryshimet afatshkurtra të fluturimeve;
 - f) të vlerësojnë strukturat dhe rrjetin e rrugëve kombëtare të hapësirës ajrore me synim planifikimin për strukturat dhe procedurat të hapësirës fleksibël ajrore;
 - g) të caktojnë kushtet specifike nën të cilat përgjegjësia për ndarjen midis fluturimeve civile dhe ushtarake të bjerë mbi njësitë e shërbimit të trafikut ajror ose njërive ushtarake të kontrollit;
 - h) të zhvillojnë përdorimin ndërkufitar të hapësirës ajrore me shtetet fqinje, atje ku nevojitet nga lëvizja e trafikut dhe aktivitetet e përdoruesve;
 - i) të koordinojnë politikat e tij të menaxhimit të hapësirës ajrore me ato të shteteve fqinje për t'iu adresuar përdorimit të përbashkët të hapësirës ajrore përgjatë kufijve kombëtarë dhe/ose rajoneve kufitare të informacionit të fluturimit;
 - j) të ndërtojnë dhe vënë në dispozicion të përdoruesve struktura të hapësirës ajrore në bashkëpunim të ngushtë dhe në koordinim me shtetet fqinje ku strukturat e hapësirës ajrore në fjalë kanë një ndikim të rëndësishëm mbi trafikun përgjatë kufijve kombëtarë dhe/ose rajoneve kufitare të informacionit të fluturimit, me synimin për të garantuar përdorimin optimal të hapësirës ajrore për të gjithë përdoruesit e saj;
 - k) të vendosin me shtetet fqinje një bllok standardesh të përbashkëta për ndarjen midis fluturimeve civile dhe ushtarake për aktivitete ndërkufitare;
 - l) të vendosin mekanizma konsultimi midis personave ose organeve siç referohet te paragrafi 3 i këtij neni dhe midis gjithë partnerëve dhe organizatave përkatëse për të garantuar që kërkesat e përdoruesve janë adresuar siç duhet;
 - m) të vlerësojnë dhe rishikojnë procedurat dhe performancën e operacioneve të përdorimit fleksibël të hapësirës ajrore;
 - n) të ndërtojnë mekanizma për të arkivuar të dhënat mbi kërkesat, shpërndarjen dhe përdorimin aktual të strukturave të saj për analiza të mëtejshme dhe aktivitete planifikimi.
- Kushtet referuar shkronjës “g” duhen dokumentuar dhe marrë parasysh në vlerësimin e parrezikshmërisë duke ju referuar nenit 8 të kësaj rregulloreje.
- 2. Detyrat e përcaktuara në paragrafin 1 kryhen përmes një procesi të përbashkët civil-ushtarak.
 - 3. AAC-ja duhet të njoftojë Komisionin Evropian për strukturat të cilat janë përgjegjëse për kryerjen e detyrave të listuara në paragrafin 1.

Neni 6

Menaxhimi parataktik i bashkëpunimit për përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore (niveli 2)

- 1. AAC-ja dhe KFA-ja, me urdhër të përbashkët, caktojnë një celulë të përbashkët civile-ushtarakë, përgjegjëse për ndarjen e hapësirës ajrore në përputhje me kushtet dhe procedurat e përcaktuara në nenin 5, pika 1, të kësaj rregulloreje.
- 2. Dy ose më shumë shtete mund të krijojnë celula të përbashkëta për menaxhimin e hapësirës ajrore, kur ka marrëveshje ndërkufitare midis shteteve.
- 3. AAC-ja dhe KFA-ja, nëpërmjet njërive përkatëse civile-ushtarake të kontrollit të trafikut ajror, angazhohen për zhvillimin e sistemeve të nevojshme për të krijuar mundësi për përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore, si dhe për komunikimin në kohën e duhur të disponueshmërisë të hapësirës ajrore të të gjithë përdoruesit e prekur, partnerët dhe organet përkatëse.

Neni 7

Menaxhimi taktik i bashkëpunimit për përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore (niveli 3)

1. AAC-ja dhe KFA-ja duhet të garantojnë vendosjen e procedurave të koordinimit civil-ushtarak dhe mënyrave të komunikimit midis njësive përkatëse të shërbimit të trafikut ajror dhe njësive ushtarake të kontrollit duke lejuar që të dhënat e ndërsjella për hapësirën ajrore të lejojnë në kohë reale aktivizimin, çaktivizimin ose rindarjen e hapësirës ajrore të caktuar në nivelin parataktik.

2. AAC-ja dhe KFA-ja duhet të garantojnë që njësitë përkatëse të shërbimit të trafikut ajror dhe njësitë ushtarake të kontrollit të shkëmbejnë çdo modifikim të aktivizimit të planifikuar të hapësirës ajrore në kohë dhe në mënyrë efektive dhe të njoftojnë të gjithë përdoruesit e prekur mbi gjendjen aktuale të hapësirës ajrore.

3. AAC-ja dhe KFA-ja duhet të garantojnë ndërtimin e procedurave të koordinimit dhe ndërtimin e sistemeve mbështetëse midis njësive të shërbimit të trafikut ajror civil dhe njësive ushtarake të kontrollit për të garantuar siguri kur menaxhohen ndërveprimet midis fluturimeve civile dhe ushtarake.

4. AAC-ja dhe KFA-ja duhet të garantojnë që janë ndërtuar procedura koordinimi midis njësive të shërbimit të trafikut ajror civil dhe ushtarak për të lejuar transmetimin direkt të informacionit përkatës për të zgjidhur situata specifike trafiku kur kontrollorët civil dhe ushtarak ofrojnë shërbime në të njëjtën hapësirë ajrore. Ky informacion përkatës duhet të vihet në dispozicion, në veçanti kur ai kërkohet për arsye sigurie, të kontrollorëve civil dhe ushtarak dhe njësive ushtarake të kontrollit nëpërmjet shkëmbimit në kohë të të dhënave të fluturimit, duke përfshirë pozicionin dhe qëllimin e avionit.

5. Kur zhvillohen aktivitete ndërkuftare, AAC-ja dhe KFA-ja duhet të garantojnë që midis njësive të shërbimit të trafikut ajror civil dhe njësive të shërbimit të trafikut ajror ushtarak dhe/ose njësive ushtarake të kontrollit pjesëmarrëse në këto aktivitete, janë hartuar procedurat e përbashkëta për të menaxhuar situatat specifike të trafikut në hapësirat ajrore përkatëse.

Neni 8

Vlerësimi i parrezikshmërisë

AAC-ja dhe KFA-ja, për të ruajtur ose rritur nivelet ekzistuese të parrezikshmërisë, duhet të garantojnë që, brenda kontekstit të një procesi menaxhimi të parrezikshmërisë, kryhet një vlerësim i parrezikshmërisë, duke përfshirë identifikimin e situatave të rrezikshme, vlerësimin dhe zbutjen e rrezikut, përpara se kërkesat për përdorimin fleksibël të hapësirës ajrore të vihen në zbatim.

Neni 9

Raportimi

AAC-ja duhet të japë të gjithë elementet e detajuar në shtojcën bashkëlidhur këtij udhëzimi, kur bën raportimin vjetor mbi aplikimin e përdorimit fleksibël të hapësirës ajrore, siç referohet tek udhëzimi i ministrit përgjegjës për transportin nr. 7, datë 3.6.2010.

Neni 10

Monitorimi i përputhshmërisë

AAC-ja, me anë të inspektimeve dhe auditimeve të parrezikshmërisë, do të monitorojë përputhshmërinë me këtë rregullore.

SHTOJCA
LISTA E ELEMENTEVE TË KËRKUARA PËR RAPORTIMIN VJETOR
MBI APLIKIMIN E PËRDORIMIT FLEKSIBËL TË HAPËSIRËS AJRORE

- a) Përshkrim i përgjithshëm i organizimit kombëtar dhe përgjegjësitë në nivelet 1, 2 dhe 3, të konceptit të përdorimit fleksibël të hapësirës ajrore;
- b) Vlerësimi i funksionimit të marrëveshjeve, procedurave dhe sistemeve mbështetëse të ndërtuara në nivele strategjike, parataktike dhe taktike të menaxhimit të hapësirës ajrore. Ky vlerësim duhet të kryhet në lidhje me parrezikshmërinë, kapacitetin e hapësirës ajrore, eficiencën dhe fleksibilitetin e operacioneve të avionit për të gjithë përdoruesit;
- c) Problemet e ndeshura gjatë zbatimit të kësaj rregulloreje, veprimet e ndërmarra dhe nevoja për ndryshime;
- d) Rezultati i inspektimeve kombëtare, survejimeve dhe auditimeve të parrezikshmërisë;
- e) Bashkëpunimi i shteteve anëtare të ZPEA-së, nëpërmjet autoriteteve përkatëse, mbi menaxhimin e hapësirës ajrore dhe, veçanërisht, mbi krijimin dhe menaxhimin hapësirave ajrore ndërkufitare dhe aktiviteteve ndërkufitare.